

#LOPS2021
#GLP2021

Läroplanslabb

26.11.2020 Pamela Granskog, Utbildningsstyrelsen

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

1

Utgångspunkter för glp och några axplock

- moduler med **tydligt fokus** – de allmänna målen ska synas tydligt
 - Kommunikationsfärdigheter, att tolka texter, att producera texter, att utveckla språklig och kulturell medvetenhet
- synliggöra **kommunikationen**
- **övergången från grundläggande utbildning** – gemensamma allmänna mål
- läsa och skriva i estetiskt och funktionellt syfte – betydelsen av att **läsa och skriva längre texter** (kräver tid)
- läsning – minst **8 verk** läses under gymnasietiden (av vilka ett är facklitteratur)

Kommunikation

- Allt viktigare med tanke på fortsatta studier och arbetsliv
- Central del av av välbefinnande och livskavlitet (konflikthantering, förmåga att lyssna)
- Central del av två framtidsscenarier som statsrådet skissat: dialog samt förmåga att lyssna och förstå blir en central färdighet för ett globalt samhälle
- Förmåga att redogöra, analysera och värdera kommunikation – viktigt med tanke på framtiden

Modulerna i kommunikation

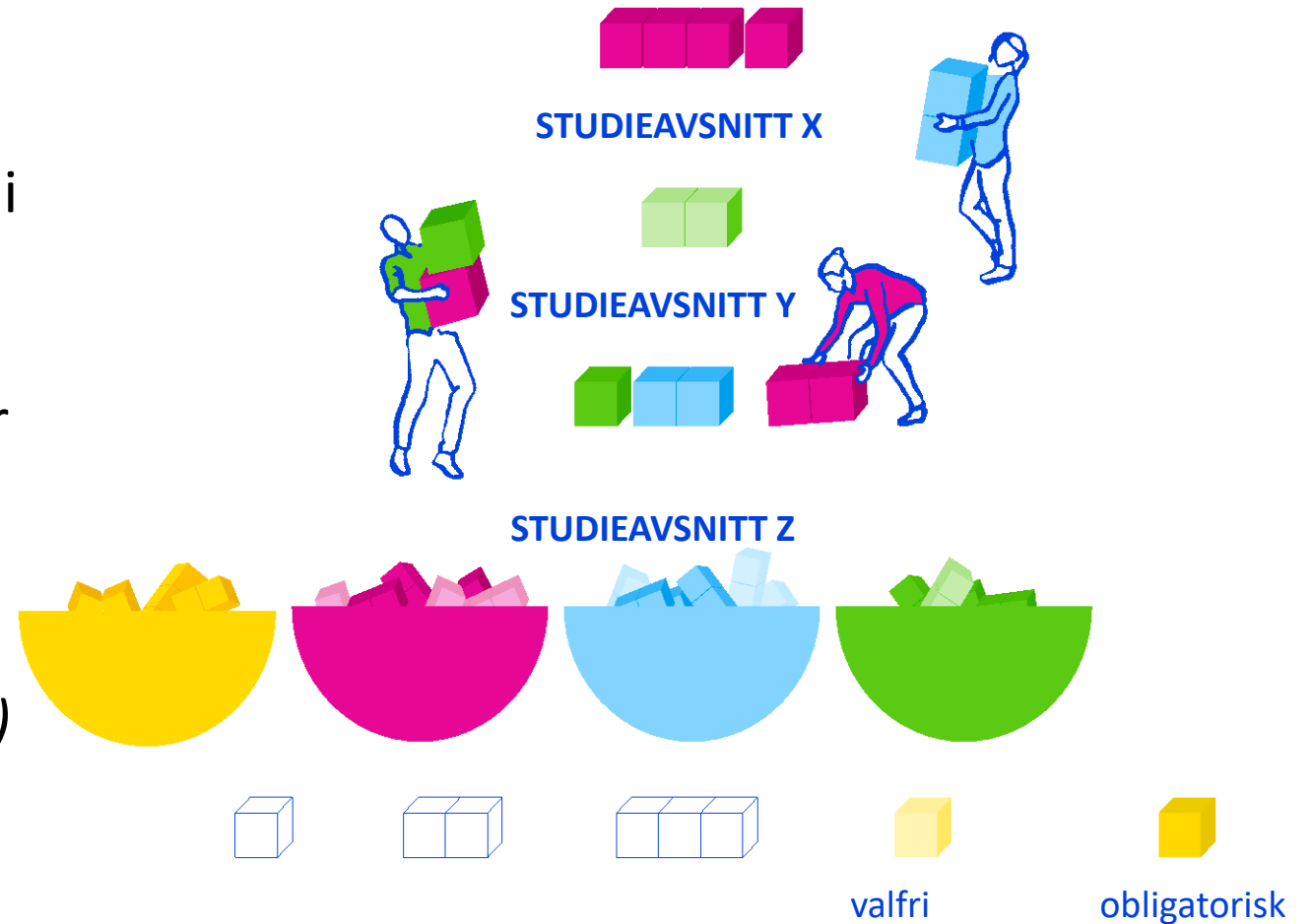
Att tänka på:

- integrera modulerna med de andra målen
- flexibilitet – studerandecentrerade metoder för att t.ex. öva anföranden
- förmåga att redgöra för, analysera och värdera kommunikationssituationer
- mera utrymme för kommunikationsetik, utmaningar och lösningar i olika kommunikationssituationer, gruppkommunikation, förmåga att lyssna
- tredje modulen med fokus på arbetsliv

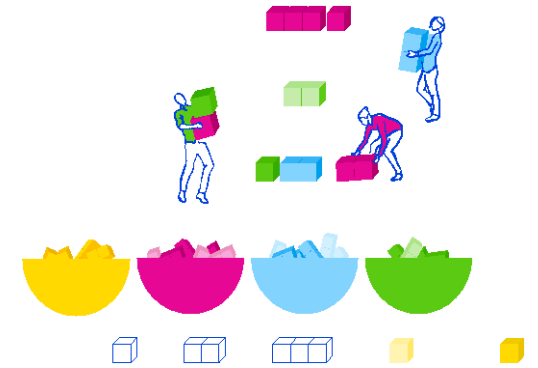
Moduler är byggstenar i studieavsnitten

- Studieavsnitt i stället för kurser
- Studieavsnitten byggs upp av moduler i grunderna för gymnasiets läroplan
- Studieavsnittet kan innehåller moduler från ett eller flera läroämnen
- Studieavsnittets omfattning har inte begränsats (*GLP-verktyget minimi 1 sp*)
- Modulerna 1–3 sp

Moduler

- modulerna omfattar 1 till 3 studiepoäng
- moduler som ger en studiepoäng finns till exempel i *modersmål och litteratur, främmande språk, matematik, fysik, kemi och biologi*
- större moduler som omfattar 3 studiepoäng finns till exempel i *A-språk och matematik*
- det ska vara möjligt att avlägga *nationella valfria moduler* som studieavsnitt som ger 2 studiepoäng

Modersmål och litteratur: moduler

Obligatoriska studier

1. Att tolka och producera text, 2 sp
2. Text och språklig medvetenhet 1 sp
3. Kommunikation 1, 1 sp
4. Litteratur 1, 2 sp
5. Att tolka text 1, 2 sp
6. Att producera text 1, 1 sp
7. Kommunikation 2, 1 sp
8. Litteratur 2, 2 sp

Valfria nationella studier

9. Kommunikation 3, 2 sp
10. Att producera text 2, 2 sp
11. Att tolka text 2, 2 sp

Läroämnets olika delområden integreras med varandra i de lokala studieavsnitten

#GLP2021

Studieavsnitt – hur namnge och koda?

MO1 Text och språklig medvetenhet 1 sp

+

MO2 Kommunikation 1, 1 sp

= gemensamt studieavsnitt

MO1MO2 ?

Skapa ett kreativt namn för studieavsnittet!

Exempel lånat från Tuunamo (äidinkieli)

- Äl1. Monipuolinen suomen kieli (4 op.)*
- Äl2. Monimuotoinen kirjallisuus (2 op.)*
- Äl3. Tekstien valta (2 op.)*
- Äl4. Omaäänisyyden voima (2 op.)*
- Äl5. Kirjallisuuden kontekstit (2 op.)*
- Äl6. Vuorovaikutustaito (2 op.)*
- Äl7. Abin kirjoitustaito (2 op.)*
- Äl8. Abin lukutaito (2 op.)*
- Koulukohtainen, kaikissa lukioissa:*
- Äl9. Kieli ja tyyli kuntoon (2 op.)*

Modersmål och litteratur: från moduler till studieavsnitt

Text, språk och kommunikation (4 sp), MO1 + MO2 + MO3

MK: tvärvetenskaplig och kreativ kompetens, kompetens för välbefinnande, kommunikativ kompetens

Att tolka litteratur (2 sp) MO4

MK: kompetens för välbefinnande, global och kulturell kompetens

Text, skrivande och kommunikation (4 sp) MO5 + MO6 + MO7

MK: kommunikativ kompetens, samhällelig kompetens

Litteratur och kontext (2 sp) MO8

MK: global och kulturell kompetens, kompetens för välbefinnande

Kommunikation (2 sp) MO9

MK: kommunikativ kompetens, kompetens för välbefinnande

Att skriva och tolka text (4 sp) MO10 + MO11

MK: tvärvetenskaplig och kreativ kompetens, etisk och etisk kompetens och miljökompetens

Mera exempel på studieavsnitt:

<https://www.oph.fi/sv/utbildning-och-examina/att-bilda-studieavsnitt-av-modulerna-i-modersmal-och-litteratur>

Ämnesövergripande samarbete

Främmande språk (A-engelska): MO2 Text och språklig medvetenhet (1 sp) + ENA1 Studiefärdigheter och språklig identitet (1 sp) = **MO2ENA1 Språkstudier och språklig medvetenhet (2 sp)** – *mångsidig kompetens: tvärvetenskaplig och kreativ kompetens, kompetens för välbefinnande, kommunikativ kompetens* *obs: språkprofilen!*

Psykologi: MO3 Kommunikation 1 (1 sp) + PS1 Den aktiva och lärande människan (2 sp) = **MO3PS1 Kommunikationsfärdigheter och lärande (3 sp)** – *mångsidig kompetens: kompetens för välbefinnande, kommunikativ kompetens*

Samhällslära: MO1 Att tolka och producera text(2 sp) + SL1 Det finländska samhället (2 sp) = **MO1SL1 Det finländska samhället och textvärlden (4 sp)** – *mångsidig kompetens: samhällelig kompetens, tvärvetenskaplig och kreativ kompetens*

Geografi: MO1 Att tolka och producera text (2 sp) + GE1 En värld i förändring (2 sp) MO1GE1 Världen och texterna i förändring (4 sp) – *mångsidig kompetens: tvärvetenskaplig och kreativ kompetens, etisk och global kompetens*

Esimerkkejä opintojaksoista (tuunamo)

Johdanto tekstien tulkintaan ja kirjoittamiseen, 2 op (Äi1) Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (ÄI1)

Kirjallisuuden keinoja ja tulkintaa, 2 op (Äi4) Kirjallisuus 1, 2 op (ÄI4)

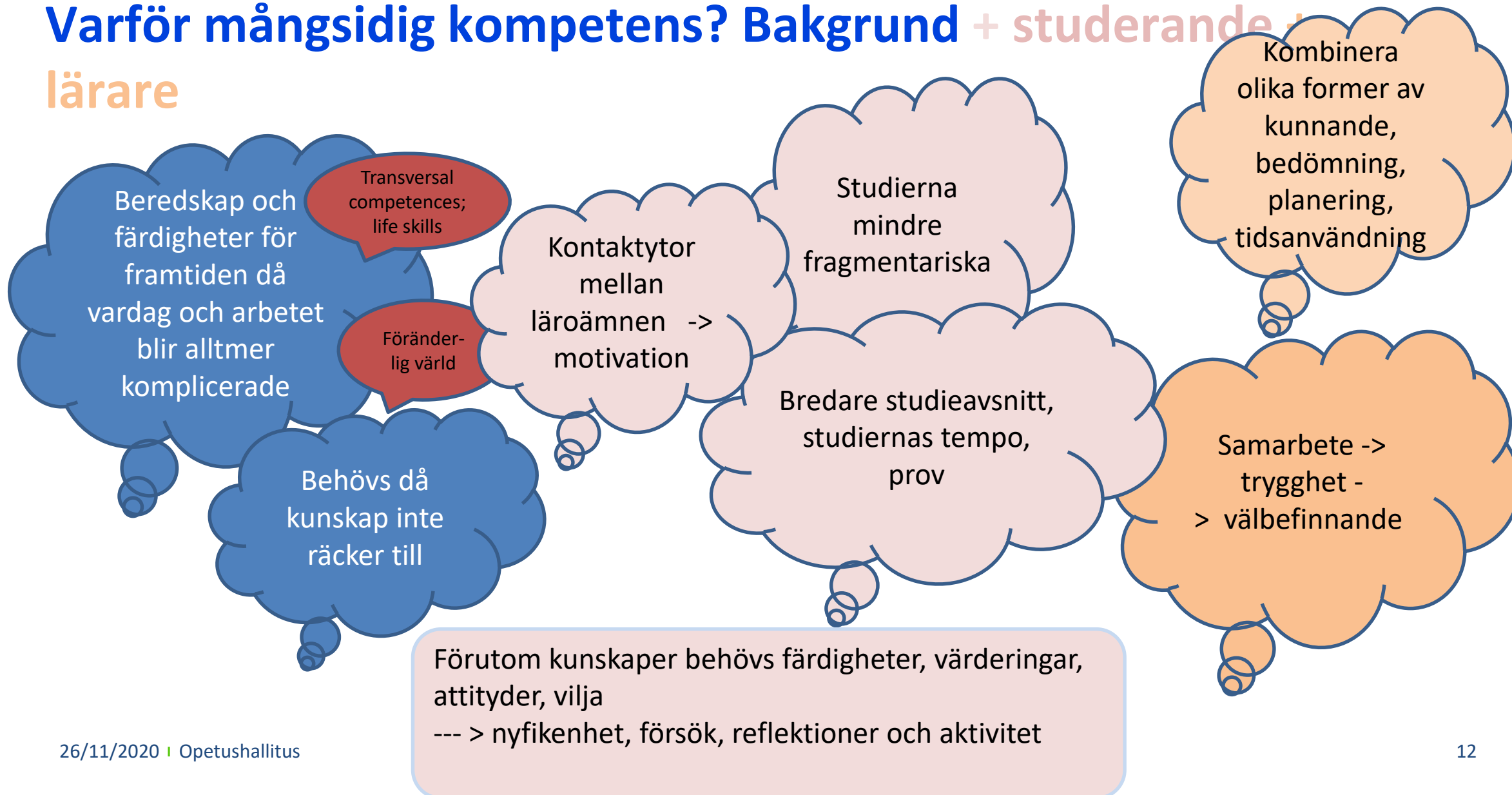
Media ja vaikuttaminen, 2 op (Äi5) Tekstien tulkinta 1, 2 op (ÄI5)

Kirjallisuuden kontekstit, 2 op (Äi8) Kirjallisuus 2, 2 op (ÄI8)

Kieli- ja tekstitietoisuutta viestien, 2 op (Äi2Äi3) Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (ÄI2), Vuorovaikutus 1, 1 op (ÄI3)

Vuorovaikutusta puhuen ja kirjoittaen, 2 op (Äi6Äi7) Kirjoittaminen 1, 1 op (ÄI6), Vuorovaikutus 2, 1 op (ÄI7)

Varför mångsidig kompetens? Bakgrund + studerande + lärare

Delområdena inom mångsidig kompetens bildar gemensamma mål för läroämnena

Den mångsidiga kompetensen omfattar livskompetens och färdigheter att påverka på ett ansvarsfullt sätt. Den mångsidiga kompetensen utvecklas under alla studieavsnitt i gymnasiet.

Delområdena inom mångsidig kompetens förenar läroämnena och finns inom varje studieavsnitt enligt den profil som passar studieavsnittet bäst.

Verksamhetskulturen och mångsidig kompetens

Välbefinnande och en hållbar framtid

Delaktighet och gemenskap

En lärande gemenskap

Kulturell mångfald och språklig medvetenhet

EN GOD, HARMONISK OCH BILDAD MÄNNISKA

Global och kulturell kompetens

- Internationella färdigheter och världsmedborgarattityd
- Kunskap om det finländska, europeiska och globala kulturarvet och förståelse för kulturell mångfald
- Färdigheter att agera etiskt i en global värld med media och teknologi

Kompetens för välbefinnande

- Omsorg om sig själv och andra
- Förmåga att identifiera och använda sig av sina egna styrkor samt bygga upp en identitet
- Uthållighet i en värld med ständiga förändringar och överraskningar

Kommunikativ kompetens

- Emotionella färdigheter, förmåga till empati
- Sociala färdigheter, samarbetsförmåga och förmåga till kollaborativt lärande
- Språklig medvetenhet och färdigheter att kommunicera på ett konstruktivt sätt

Etisk kompetens och miljökompetens

- Förmåga till värdebaserade och etiska handlingar för det gemensamma bästa
- Förmåga att värdesätta naturens mångfald och forskningsbaserad kunskap om klimatet
- Förståelse av cirkulär ekonomi och hållbar konsumtion

Samhällelig kompetens

- Demokratiska färdigheter, färdigheter att verka för en trygg, rättvis och hållbar framtid
- Förmåga att använda sin kompetens både för sitt eget och samhällets väl
- Förmåga till förnyelse, arbetslivsfärdigheter och entreprenörssattityd

Tvärvetenskaplig och kreativ kompetens

- Nyfikenhet och motivation att lära sig och finna mening och kombinera information på ett nytt sätt
- Förmåga att strukturera och styra sitt eget lärande, källkritik och utveckling av färdigheter för kontinuerligt lärande
- Multilitteracitet i det digitala samhället

Jämlikhet och likabehandling

MÅNGSIDIG KOMPETENS UR STUDERANDESYNVINKEL (1/2)

- aktiv aktör
- granskar mångfasetterade **företeelser och deras samband** och eventuella beroendeförhållanden *och samtidigt ...*
- ... fördjupar sitt kunnande genom att tillämpa de kunskaper och färdigheter hen tidigare inhämtat och genom att bygga upp ny kunskap → **kombinerar kunskap från olika vetenskapsområden**
 - producerar, tolkar och värderar kunskap i olika former, miljöer och med hjälp av olika verktyg **tillsammans** med olika samarbetspartner
 - **tryggt**, får **utmana** sig själv och även ta risker, skapa lösningar tillsammans, lär sig arbeta för en hållbar framtid, ansvarsfullt

Studerandesynvinkel 2/2

- Den studerandes kunnande utnyttjas och utvecklas, med hjälp av olika tekniska lösningar, material och medier samt forskningsmetoder **tänka ut och testa olika lösningar**
- öppna och synliga processer
- **Det är viktigt att varje gymnasiestuderande vänjer sig vid att**
 - den mångsidiga kompetensen **berör** just hen och hens framtid
 - ger den studerande ett sätt att **naturligt sätt närma sig** och ta del av utmanande information och svåra uppgifter,
 - söka och utvärdera information och söka efter lösningar tillsammans, också **på olika språk.**

Mångsidig kompetens i den lokala läroplanen

I varje studieavsnitt definieras hur olika delområden inom mångsidig kompetens förverkligas och bedöms.

→ *Allt måste inte behandlas i varje studieavsnitt, men i varje lärokurs behandlas allt.*

→ *Mångsidig kompetens möjliggör aktuella fenomen i undervisningen.*

→ *Delområdena inom mångsidig kompetens erbjuder olika valmöjligheter för innehåll, mål för verksamheten, lärmiljöer, metoder och arbetssätt.*

→ *Mångsidig kompetens erbjuder möjligheter till ämnesövergripande samarbete.*

Tvärvetenskaplig och kreativ kompetens i olika ämnen

*Läs andra
ämnen syn
på
mångsidig
kompetens!*

Oppiaine-esimerkkejä

Taito hyödyntää ja arvioida kriittisesti erilaisia tietolähteitä ja niiden luotettavuutta (Historia)

Kulttuuristen ilmiöiden tutkiminen visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen. (Kuvataide)

Eri tiedonaloja integroiva lähestymistapa rohkaisemassa luovaan ja itsenäiseen ajatteluun. (Filosofia)

Tutkimuspohjaisen tiedon valinta kriittinen tulkinta ja soveltaminen (Yhteiskuntaoppi)

Ihmisen tiedonkäsittelyn rajoitusten ja mahdollisuuksien käsittely tukemassa kriittisen ajattelun ja monilukutaidon kehittymistä (Psykologia)

Monilukutaidon, kriittisen ja kulttuurisen lukutaidon sekä tekstien tuottamisen taitojen kehittyminen luovassa ja tutkivassa työskentelyssä (Äidinkieli ja kirjallisuus)

Eri tieteenalojen tuottaman tiedon yhdistäminen ja itselle uuden tiedon muodostaminen (Terveystieto)

Tieto- ja viestintäteknologian käyttö kokeellisten havaintojen keräämisessä, mittaustulosten käsittelemisessä ja tulkitsemisessä (Fysiikka, Kemia)

Mahdollisuuksia päästä käsiksi monenlaisiin diskursseihin, tietoihin, tietolähteisiin ja taidemuotoihin (Kielet)

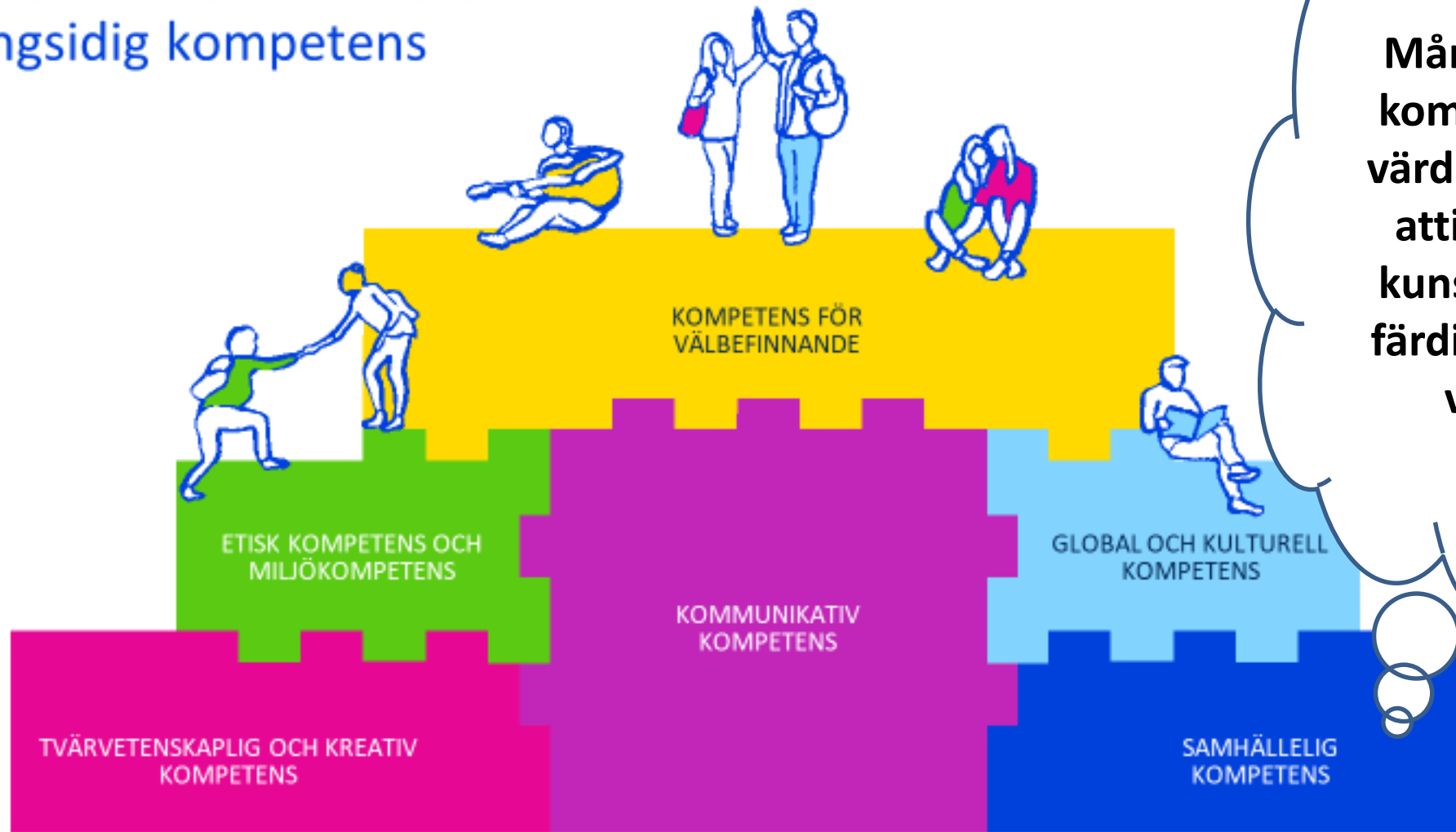
Taito siirtyä eri matemaattisen tiedon esitysmuodoista toiseen ilmiöiden mallintamisessa (Matematiikka)

Geomediataidot vahvistamassa monilukutaitoa (Maantiede)

Biologian ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieli, käsitteistö ja tavat rakentaa tietoa (Biologia)

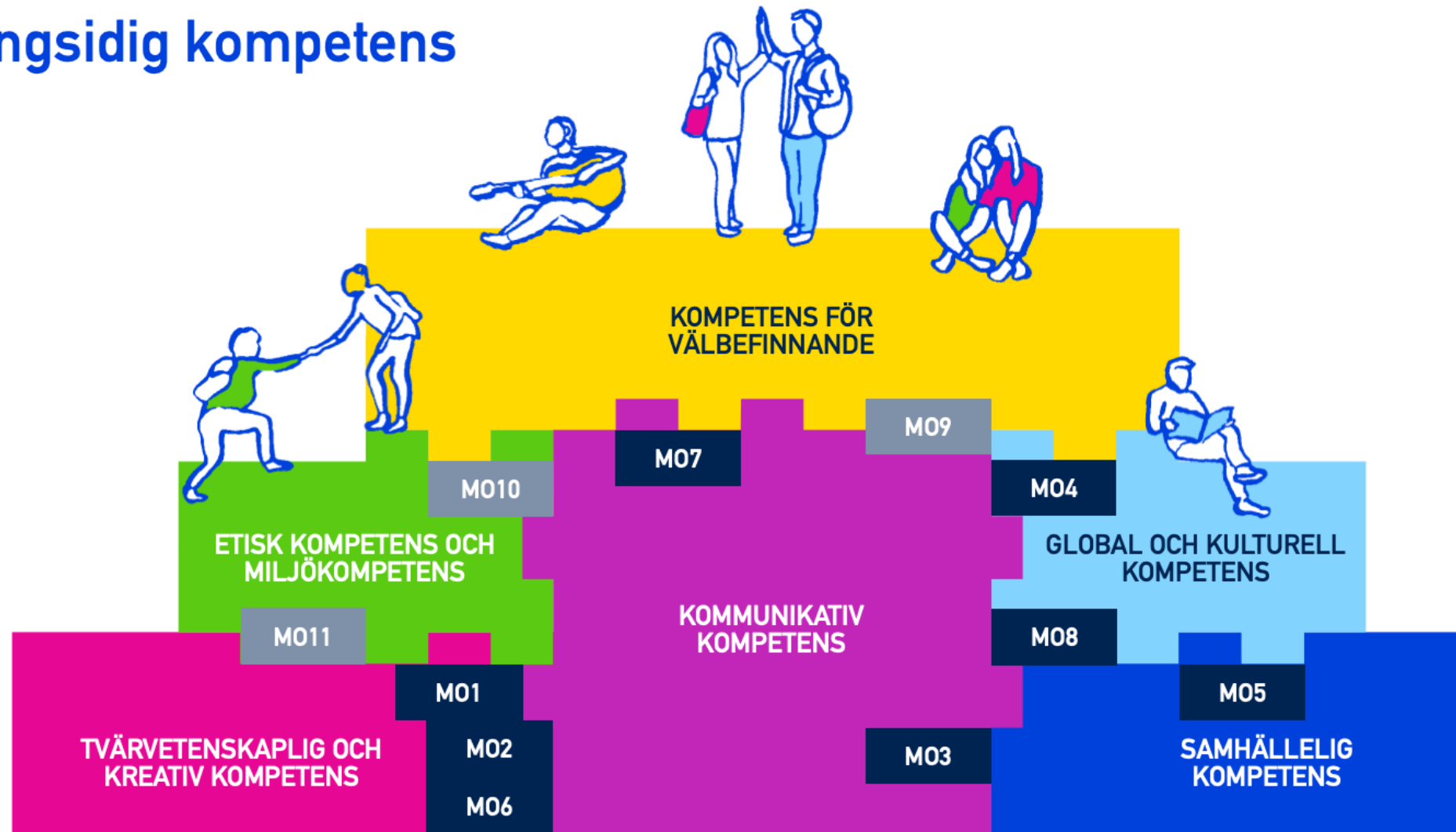
Uskontoja ja katsomuksia koskevan informaation lähdekriittinen arviointi (Uskonto)

Modersmål och litteratur: mångsidig kompetens

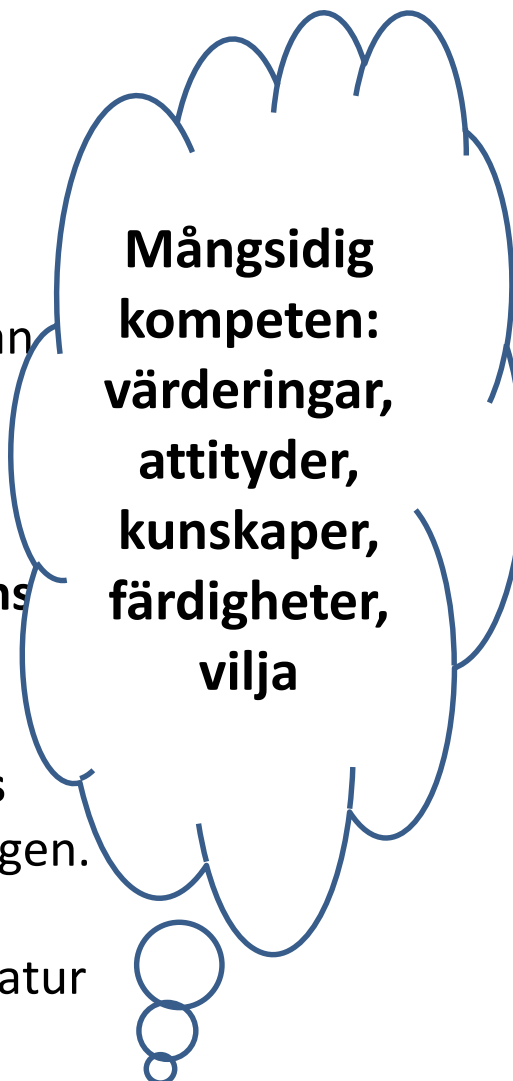
**Mångsidig kompetens:
värderingar,
attityder,
kunskaper,
färdigheter,
vilja**

Modersmål och litteratur: mångsidig kompetens

Mångsidig kompetens: modersmål och litteratur

- I läroämnet modersmål och litteratur utvecklas den studerandes mångsidiga kompetens med hjälp av både läroämnesspecifika och ämnesövergripande teman och kompetensområden
- I läroämnet modersmål och litteratur framhävs den mångsidiga kompetensens delområden **tvärvetenskaplig och kreativ kompetens, kommunikativ kompetens** och **samhällelig kompetens**.
- Studier i modersmål och litteratur stärker **miljökompetens** och **etisk kompetens** samt **global och kulturell kompetens**, vilket syns i valet av innehåll i undervisningen.
- De kunskaper och färdigheter som uppnås med studierna i modersmål och litteratur stödjer på många olika sätt utvecklingen av den studerandes **kompetens för välbefinnande**. Utvecklingen av den studerandes språkliga medvetenhet, kommunikativa kompetens och kompetens i multilitteracitet stödjer och stärker utvecklingen av identiteten.

Mångsidig kompetens: värderingar, attityder, kunskaper, färdigheter, vilja

Bedömning och mångsidig kompetens

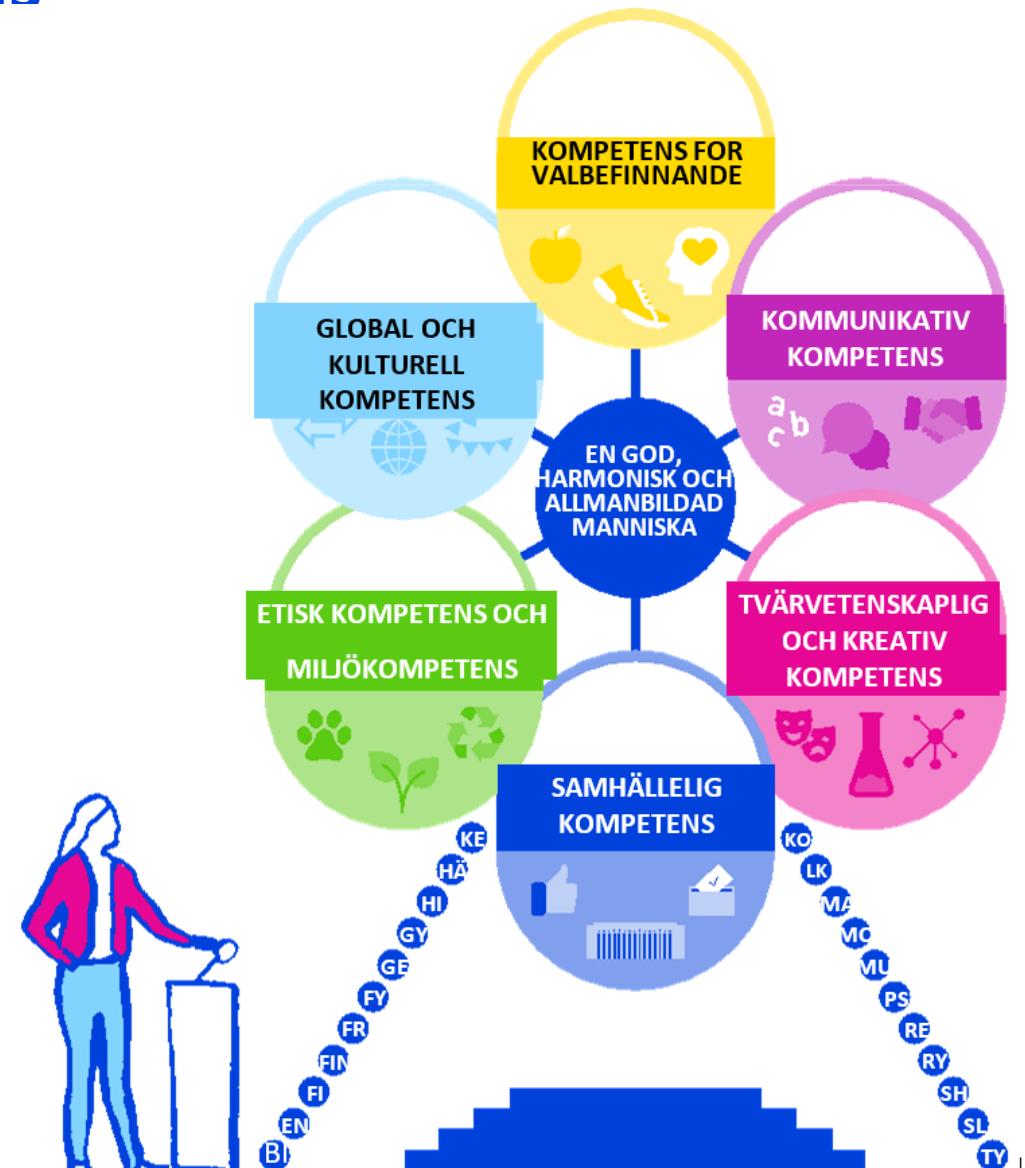
.. . är en del av bedömningen av kunnandet i läroämnet och studieavsnittet – samt en del av både den formativa och den summativa bedömningen.

--> Delområdets finns inbakade i läroämnets mål och centralt innehåll

--> Vid planeringen av undervisning och bedömning beaktar man också kopplingen till olika delområden inom mångsidig kompetens

→ Arbetssätt och metoder under studiernas gång

→ Det lönar sig att ha den mångsidiga kompetensen och dess förverkligande i minnet när ni slår fast bedömningsmetoder

Vilken genre vill du placera in? Var?

Litteraturen som
stöd för
mångsidig
kompetens

Biografier,
livskunskapsböcker,
autofiktion, chick lit

Feministisk
litteraturforskning

Klimatfiktion,
ekokritisk
litteraturforskning

Deckare

KOMPETENS FÖR
VÄLBEFINNANDE

ETISK KOMPETENS OCH
MILJÖKOMPETENS

GLOBAL OCH KULTURELL
KOMPETENS

KOMMUNIKATIV
KOMPETENS

TVÄRVETENSKAPLIG OCH KREATIV
KOMPETENS

SAMHÄLLELIG
KOMPETENS

Litteratur som bygger broar
mellan ämnen

Tröst och ekokritik i barnböcker om naturen

En axolotl bevittnar vad människans framfart har betytt för naturen, i Mitt bottenliv – av en ensam axolotl. BILD: LINDA BONDESTAM/PRESSBILD

HBL **MENY** NYHETER LIVSSTIL OPINION KULTUR SPORT PODDAR COACHEN E-TIDNINGEN

Gulliga djur och släkturer där norrskenet skingrar mörkret – också barnböckerna söker sig till naturen i tider av kris. Men de skildrar samti människans destruktiva skövlingar.

Ute är det mörkt och bitande kallt, och när Sara ska åka hem med sin mamma tar de sparken över snön genom skogen. Barnet i *Vinterkväll* känner sig oroligt – ända tills norrskenet plötsligt lyser upp himlen. Den trygghet och fascination Sara upplever liknar det som **Ann-Helén Laestadius** själv erfor inför ljusfenomenet i barndomen.

Nu skildrar hon tillsammans med illustratören **Jessika Berglund** den norrländska naturen i en bilderbokserie som inleddes med *Pimpelfiske*.

– Jag vill att barn däruppe ska ha en igenkänning i böcker, att de ska hitta sig själva, sina liv och känna sig viktiga. Men också att de ska inse värdet i det de får med sig. Det är så självklart för dem att fiska och åka skidor, men jag vill att de ska se vilken otrolig möjlighet de har till en naturrik uppväxt. Det är det många barn som inte får uppleva, säger hon.

– – – – –

Hbl 26.11.2020

Hbl 22.9.2020

VETENSKAP

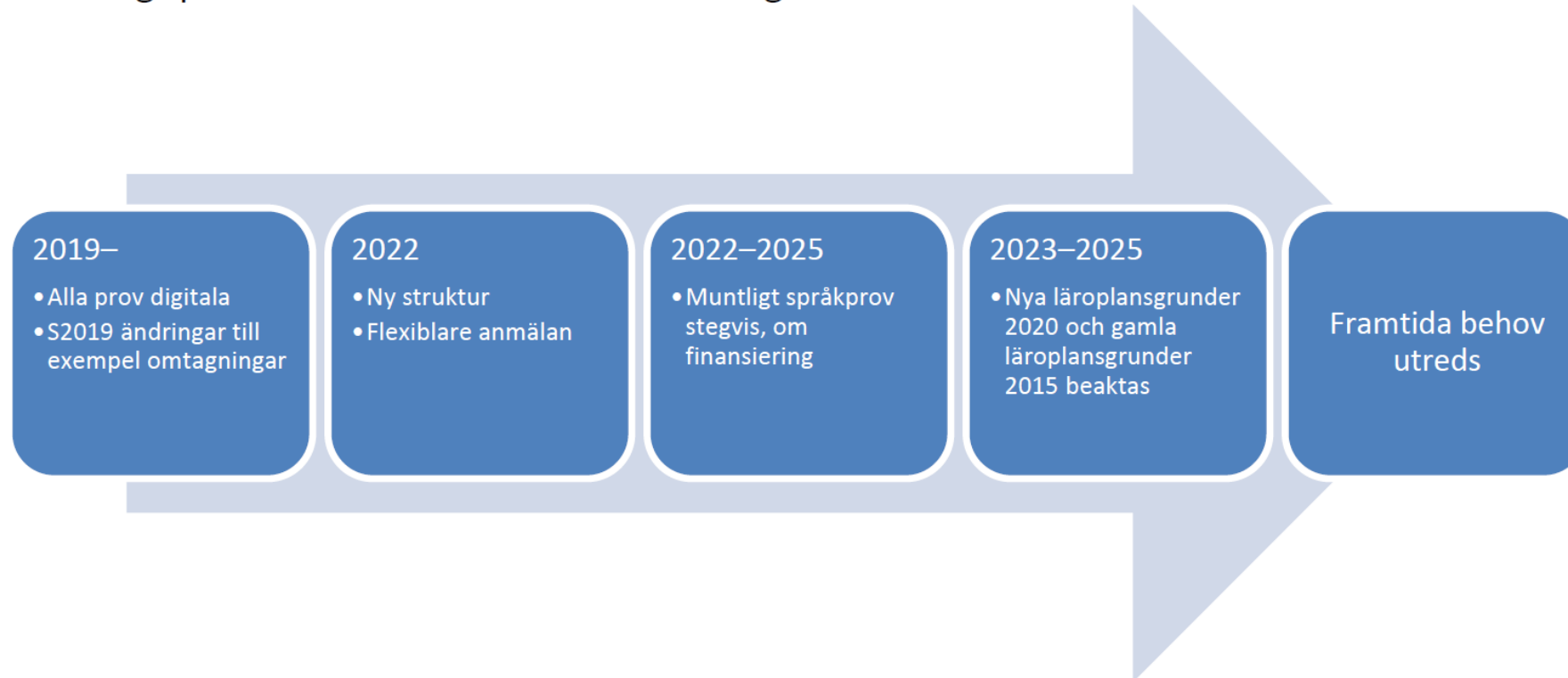
Nytt poddavsnitt: Där naturen möter skönlitteraturen

<https://www.hbl.fi/artikel/nytt-poddavschnitt-dar-naturen-moter-skönlitteraturen/?fbclid=IwAR1YdPUfE9sPCRGGD4C2MVGuTQ-H7SA7MkpjPzWDhox5U3U9UcMwV9UZ64M>

Studentexamen

En övergripande bild över kommande ändringar:

https://www.ylioppilastutkinto.fi/images/sivuston_tiedostot/Kehittaminen/plan_for_utveckling_och_verkstallande_av_studentexamen_2019-2022.pdf

Frågor

- Svenska som andraspråk – fyll i enkäten!
 - Enkät om brister i läromedelsutbudet
 - <https://link.webropolsurveys.com/Participation/Public/82005570-34e2-4ded-b50b-7bbd57ecb140?displayId=Fin2143164&fbclid=IwAR2CGzOING45tgC6HfCQ3fcAkqcMNpgPKD2H7n1d1vh2lLkyen6cmbt9dAM>
- lokala mål, innehåll
- skolbyte, självstudier (idrottare)
- Studieavsnitt, samarbete med andra ämnen

- <https://www.oph.fi/sv/utbildning-och-examina/grundlaggande-utbildning/modersmal-och-litteratur-i-den-grundlaggande>
- <https://www.oph.fi/sv/utbildning-och-examina/gymnasieutbildning/modersmal-och-litteratur-i-gymnasiet>

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSYRELSEN

Sök från innehåll 🔍

På Svenska ▼

aktuellt Tjänster **Utbildning och examina** Utveckling och internationalisering Statistik och publikationer Om oss För lärare

Hem **Utbildning och examina** Grundläggande utbildning Modersmål och litteratur i den...

Modersmål och litteratur

Läroämnet modersmål och litteratur har som uppdrag att utveckla elevernas språk-, text- och kommunikationsfärdigheter, att stimulera eleverna att bli intresserade av språk, litteratur och övrig kultur och bli medvetna om sig själva som kommunikatörer och språkanvändare. Modersmål och litteratur är ett mångvetenskapligt kunskaps-, färdighets- och kulturämne.

Stöd för undervisning och lärande

Att lära sig läsa →

Att uppnå bra läsförmåga förutsätter sig att eleven binder sig till att läsa och läser aktivt också utanför skolan.

Undervisning om språket →

Det viktigaste målet för undervisningen om språket är att elevernas språkmedvetenhet väcks och deras förmåga att använda språket utvecklas.

Bokstäver, siffror och andra tecken →

Utbildningsstyrelsen har gett ut en rekommendation om nya modellbokstäver, siffror och övriga tecken som togs i bruk från och med 2016 i samband med de nya läroplansgrunderna.

Textgenrer i undervisningen →

Textgenrer kan handla om att göra uppköp, producera och följa nyheter, vara ett fotbollsfan, bedömning av ett skönlitterärt verk eller att inlevelsefullt läsa poesi eller analysera den.

GLP2021 stöd- material

På den här sidan:

- Begrepp >
- Mångsidig kompetens och modulerna i läroämnet >
- Att bilda studieavsnitt >
- Text och textgenre >
- Att läsa och skriva i funktionellt och estetiskt syfte >
- Processen kring materialbaserat skrivande >
- Att ta fram den egna rösten i skrivprocessen >
- Ordkonst >
- Kommunikationsfärdigheter >
- Övriga material >

**GLP-stödmaterial för modersmål
och litteratur**

<https://www.oph.fi/sv/utbildning-och-examina/stodmaterial-modersmal-och-litteratur-glp2021>

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

**Gemensamt
tvåspåkigt labb
med äidinkieli
9.12.2020 kl. 15– 17**

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

#GLP2021

Lops – Glp inspirerar ...

Tack!

pamela.granskog@oph.fi

www.oph.fi

